T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2024/289
KARAR NO : 2024/432
KARAR TR : 07/10/2024

ÖZET: Halk Eğitim Merkezinde usta öğretici olarak çalışırken iş akdi feshedilen davacının, İş Kanunu'ndan kaynaklanan kıdem tazminatının ödenmesi istemiyle açtığı davanın, ADLİ YARGI YERİNDE görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : E.Ş
Vekili : Av. H. Ş. Y
Davalı : Milli Eğitim Bakanlığı
Vekili : Av. S. Ç. K

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, müvekkilinin davalı Bakanlık bünyesindeki Menemen Halk Eğitim Merkezinde 01/03/1989 - 20/07/2022 tarihleri arasında usta öğretici olarak görev yaptığını, 20/07/2022 tarihinde iş akdinin davalı tarafından gerekçe gösterilmeksizin sona erdirildiğini ancak, hak kazandığı kıdem tazminatının ödenmediğini ileri sürerek, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 1.000 TL kıdem tazminatının faiziyle birlikte tahsili istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Karşıyaka 2. İş Mahkemesi 13/02/2024 tarih ve E.2023/144, K.2024/32 sayılı kararı** ile, yargı yolunun caiz olmaması nedeniyle HMK'nın 114/1-bve 115/2 maddesi uyarınca davanın usulden reddine karar vermiş, karar istinaf edilmeksizin kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Uyuşmazlık davalı bakanlık bünyesinde hizmet veren ve menemen halk eğitim merkezinde usta öğretici olarak çalışırken iş akdinin feshedildiği iddiasına dayalı kıdem tazminatı alacak davasıdır.

Taraflar arasında iş sözleşmesinin bulunup bulunmadığı, dolayısıyla kıdem tazminatı alacağının mevcut olup olmadığı ve davanın da idari yargı yada adli yargıda mı görüleceği uyuşmazlık konusudur. 1739 sayılı milli eğitim temel kanunu 47.maddesinde örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ve hizmet içi yetiştirmek ve kurs seminer ve konferanslarda uzman ve usta öğreticilerin geçici ve sürekli olarak görevlendirebileceğini düzenlemiştir. Bu tür uzman ve usta öğreticilerin seçimlerinde aranacak şartlar görev ve yetkilerin yönetmelikler ile tespit edileceğine ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır. Bu yasal düzenleme uyarınca milli eğitim kurumlarında sözleşmeli yada ek ders görevi ile görevlendirilecek uzman ve usta öğreticiler hakkındaki yönetmelik çıkartılmıştır ve yönetmeliğin 5.maddesinde uzman ve usta öğreticilerin geçici personel olarak ve ek ders verilmesi yolu ilegörevlendirileceğini düzenlemiştir. 4857 sayılı yasanın 2.maddesi ise iş sözleşmesinedayanarak çalışan gerçek kişiyi işçi olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla bir kişinin işçi sıfatı kazanabilmesi için taraflar arasında iş akdinin varlığı bulunmalıdır. Yine iş kanununa göre işçi sayılan kimseler ile işveren veya işveren vekilleri arasında iş sözleşmesine veya iş kanuna dayanan her türlü hak iddialarına dayalı hukuki uyuşmazlıkların çözümü 7036 sayılı yasanın 5.maddesi ile iş mahkemelerine vermiştir. Dolayısıyla çalışma ilişkisinin idari sözleşmeye dayalı olup olmadığı, idarece yapılan bir görevlendirme niteliği bulunup bulunmadığı veya iş ilişkisi niteliğine dayalı olarak yargı yolunun belirlenmesi gerekmektedir. Davacının uyuşmazlık döneminde halk eğitim merkez müdürlüğü bünyesinde usta öğretici olarak çalıştığı uyuşmazlık dışıdır. Davacı sosyal güvenlik hukuku yönünden 5510 sayılı sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kanununun 4.maddesinin 1a bendi kapsamında gösterilmişse de iş sözleşmesine dayalı olarak çalıştığından söz etmek olanaklı değildir. Davacının davalı nezdinde çalışması için 657 sayılı yasanın 89.maddede belirtilen statü içerisinde ve kaymakamlık onayı ile görevlendirildiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla taraflar arasındaki ilişki iş sözleşmesi hükümlerine tabi olmayıp statü hukukuna tabidir, nitekim yargıtay hukuk genelkurulunun 18/01/2017 tarih 2015/9-736 esas 2017/25 Karar sayılı kararında ders ücreti karşılığı kadrosuz usta öğretici olarak valilik onayı ile bakanlık bünyesinde halk eğitim merkez müdürlüğünde görevlendirilen çalışanın ücretlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunun 89.maddesine uygun olarak bakanlar kurulunca

çıkartılan kararlar uyarınca maliye bakanlığınca belirlenen ücretler üzerinden ödendiği, taraflar arasında iş sözleşmesinin bulunmadığı, aralarındaki ilişkinin statü hukukuna tabi olduğu, bu nedenle uyuşmazlığın çözüm yolunun iş mahkemesinin görev alanına girmediği yönünde karar verdiği görülmüştür. Yargı hukuku genel kurulu kararının bağlayıcılığı dikkate alındığında ve somut uyuşmazlıkta davacının usta öğretici olarak menemen halk eğitim merkezinde yapılan görevlendirmenin statü hukukuna tabi olması nedeniyle iş mahkemesi görev alanına girmediği ve davanın idari yargıda görülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Farklı yargı kollarına tabi mahkemeler arasında yargı yolu ilişkisi olup, kamu düzenine ilişkin yargı yolu ilişkisine mahkemeler resen dikkat etmek zorundadır. HMK 114.madde de bu hususu dava şartı olarak düzenlemiştir. Ayrıca emsal uyuşmazlıklar yönünden izmir BAM 7.hukuk dairesinin 2018/1433 Esas 2019/1243 Karar, İzmir BAM 19.hukuk Dairesinin 2020/125 Esas 2020/276 Karar, İzmir BAM 3.Hukuk Dairesinin 2017/2073 Esas 2018/311 Karar sayılı dosyalarında da iş ilişkisinin bulunmadığı ve tarafların statü hukukuna tabi olduğu yönünde kararlar verildiği görülmüştür. Her ne kadar davacı tarafça benzer uyuşmazlıklarda uyuşmazlık mahkemesince çözüm yerinin adli yargı olduğu yönünde kararlar sunmuşsa da uyuşmazlık mahkemesinin bu yola başvurulan ilgili dosyada bağlayıcılık niteliği taşıdığı dikkate alındığında davacı vekilinin bu yöndeki beyanı da dikkate alınmamıştır. Bu gerekçeler ile uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargının görev alanına girdiği görülmekle aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM:

1-Davaya uyuşmazlık idari yargıdan görülmesi gerekeceğinden yargı yolu yokluğundan HMK 114 ve 115 maddesi uyarınca usulden reddine ,...."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **İzmir 2. İdare Mahkemesi 04/04/2024 tarih ve E.2024/443 sayılı kararı**ile, davanın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılıKanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"Dava dosyasının incelenmesinden; İzmir ili, Menemen Halk Eğitim Müdürlüğü bünyesinde) 1989-2022 tarihleri arasında usta öğretici olarak görev yapmakta iken 20/07/2022 tarihinde iş akdi feshedilen davacının, hak kazandığı kıdem tazminatına karşılık şimdilik 1.000,00-TL maddi tazminatın mevduata uygulanacak en yüksek faiz ile ödenmesine karar verilmesi istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, davacı ile davalı idare arasındaki ilişkinin 4857 sayılı İş Kanunundan kaynaklanan bir iş ilişkisi olduğu ve bu minvalde davacının iş sözleşmesinin 4857 sayılı Kanun uyarınca feshedilmesi üzerine, talep edilen tazminatın yine 4857 sayılı İş Kanunundan kaynaklanan hak olduğu anlaşılmakta olup, yukarıda anılan düzenlemeler uyarınca uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin (İş Mahkemeleri) görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Nitekim; benzer uyuşmazlıklarda Uyuşmazlık Mahkemesinin 10/07/2023 tarih ve E:2023/426 K:2023/540, yine 10/07/2023 tarih ve E:2023/403, K:2023/539 sayılı kararları da bu yöndedir,"

5. İzmir 2. İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için, dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun, 01/10/2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 106. maddesi ile yürürlükten kaldırılan2. maddesi şöyledir:

"Bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar bu Kanun'a göre sigortalı sayılırlar..."

7. 506 sayılı Kanun'un *"Uyuşmazlıkların Çözüm Yeri"* başlıklı mülga 134. maddesi şöyledir:

"Bu Kanun'un uygulanmasından doğan uyuşmazlıklar, yetkili iş mahkemelerinde veya bu davalara bakmakla görevli mahkemelerde görülür."

8. 5510 sayılı Kanun'un *"Tanımlar"* başlıklı3. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasında;

...

6) Sigortalı: Kısa ve/veya uzun vadeli sigorta kolları bakımından adına prim ödenmesi gereken veya kendi adına prim ödemesi gereken kişiyi,

...

ifade eder.

..."

9. 5510 sayılı Kanun'un 79. madde ile başlayan 4. Kısmında, primlere ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

10. 5510 sayılı Kanun'un "*Uyuşmazlıkların çözüm yeri*" başlıklı 101. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasıyla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklar iş mahkemelerinde görülür."

11. 4857 sayılı İş Kanunu'nun *"Amaç ve kapsam"* başlıklı1. maddesi şöyledir:

"Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Bu Kanun, 4 üncü Maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu Kanun hükümleri ile bağlı olurlar."

12. 4857 sayılı Kanun'un8. maddeyle başlayan "*İş Sözleşmesi, Türleri ve Feshi*" başlıklı İkinci Bölümünde kıdem tazminatı, ücretli izin, bildirim süresinden kaynaklanan yükümlülük ve haklara ilişkin hususlarayer verilmiştir.

13. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun "*İş mahkemelerinin kuruluşu*" başlıklı 2. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun olumlu görüşü alınarak, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde Adalet Bakanlığınca lüzum görülen yerlerde kurulur. Bu mahkemelerin yargı çevresi, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adlî Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun hükümlerine göre belirlenir.

(2) İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde iş mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. İhtisaslaşmanın sağlanması amacıyla, gelen işlerin yoğunluğu ve niteliği dikkate alınarak, daireler arasındaki iş dağılımı Hâkimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenebilir. Bu kararlar Resmî Gazete'de yayımlanır. Daireler, tevzi edilen davalara bakmak zorundadır.

(3) İş mahkemesi kurulmamış olan yerlerde bu mahkemenin görev alanına giren dava ve işlere, o yerdeki asliye hukuk mahkemesince, bu Kanundaki usul ve esaslara göre bakılır."

14. 7036 sayılı Kanun'un "*Dava şartı olarak arabuluculuk*" başlıklı 3. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1)Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır."

15. 7036 sayılı Kanun'un *"Görev"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar."

16. 7036 sayılı Kanun'un "*Geçiş Hükümleri*" başlıklı geçici 1. maddesi şöyledir:

"(1) Mülga 5521 sayılı Kanun gereğince kurulan iş mahkemeleri, bu Kanun uyarınca kurulmuş iş mahkemeleri olarak kabul edilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan davalar, açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam olunur.

(2) Bu Kanunun dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümleri, bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla ilk derece mahkemeleri ve bölge adliye mahkemeleri ile Yargıtayda görülmekte olan davalar hakkında uygulanmaz.

(3) Başka mahkemelerin görev alanına girerken bu Kanunla iş mahkemelerinin görev alanına dâhil edilen dava ve işler, iş mahkemelerine devredilmez; kesinleşinceye kadar ilgili mahkemeler tarafından görülmeye devam olunur.

(4) İlk derece mahkemeleri tarafından bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce verilen kararlar,

karar tarihindeki kanun yoluna ilişkin hükümlere tabidir."

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

17. Uyuşmazlık Mahkemesinin Kenan YAŞAR'ın Başkanlığında, Üyeler Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Seyfi HAN, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 07/10/2024 tarihli toplantısında; 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

18. Raportör-Hakim Gülay DOĞAN'ın, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ'nin davada adli yargının, Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın ise davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

19. Dava, davacının davalı bakanlık bünyesindeki Menemen Halk Eğitim Merkezinde 01/03/1989 - 20/07/2022tarihleri arasında, usta öğretici olarak çalıştığı döneme ilişkin, kıdem tazminatının faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle açılmıştır.

20. Davacının, idareyle arasında bir hizmet ilişkisi kurulduğu, talep edilen kıdem tazminatının, İş Kanunu'ndan kaynaklanan haklardan olduğu dikkate alındığında, uyuşmazlığın özel hukuk hükümlerine göre görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

21. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; İzmir 2. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Karşıyaka 2. İş Mahkemesinin 13/02/2024 tarih ve E.2023/144, K.2024/32 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. İzmir 2. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Karşıyaka 2. İş Mahkemesinin 13/02/2024 tarih ve E.2023/144, K.2024/32 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

07/10/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan Vekili	Üye	Üye	Üye
Kenan	Doğan	Eyüp	Seyfi
YAŞAR	AĞIRMAN	SARICALAR	HAN

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN